

«Pròleg» a *Deu peces* de Lluïsa Cunillé

Xavier Albertí

XAVIER ALBERTÍ, «Pròleg» a *Deu peces* de Lluïsa Cunillé. El Galliner, 2008.

Lluïsa Cunillé s'ha consolidat com a autora teatral des de l'evolució natural d'una escriptura que sense proposar-s'ho ha trobat el seu espai en una certa cultura escènica de prestigi, alternativa o més o menys marginal, i que per tant no li demanava res concret. Això ha permès que les seves obres partissin gairebé sempre d'una necessitat molt personal d'explicar això o allò i de fer-ho d'una determinada manera.

Algú com ella, poc interessada en el coneixement sistemàtic dels autors de la renovació dramaturgica, els experimentadors de noves formes d'entendre i fer el teatre; algú com ella que segueix preferint Txèkhov i Ibsen a Beckett i Pinter, que quan va a la biblioteca o a la llibreria acaba emportant-se un llibre de Robert Walser o d'Elias Canetti, d'Imre Kertész o de Juan Carlos Onetti, autors —no ens enganyem— que interessin poc a les indústries editorials. Que quan et regala una pel·lícula —cosa que fa sovint— és d'un d'aquells autors dels quals tots ens n'omplim la boca, però poques vegades mirem —perdó, hauria de dir «veiem». S'ha de tenir temps per veure una pel·lícula de Bergman o de Sokurov o de Dreyer. Ella se les sap de memòria. Entre d'altres coses perquè té temps.

Perquè ha sabut —miracle!— professionalitzar-se com a lectora, miradora de pel·lícules, passejadora i dramaturga. I aquest saber miraculós l'ha fet única en el nostre món, pel seu talent i per l'exercici de la seva vida quotidiana.

La Lluïsa, com totes aquelles persones que saben que «pensar és saber-se sol dins el llenguatge», és una bona lectora. Alguns autors li han ensenyat a valorar més l'ambigüitat que la inconcreció (Luis Rosales); la funció poètica del llenguatge que la circulació indiscriminada de la parla quotidiana (Pier Paolo Pasolini); els espais de la memòria que les postals d'estiu (Dino Buzzati)...

És curiós que la majoria de les obres publicades aquí comencin amb una pregunta: *Cel*, el seu petit conte metafísic, comença dient: «L'hi agrada?»; *Atlàntida* —hi va haver una altra

forma de civilització abans que aquesta—: «Quina hora és?»; *La cita* —drama d'estacions—: «Ha provat de donar-li menjar a un esquiol?»; *L'estany on els ànecs eren més bells que els cignes* —la subversió de la bellesa—: «Li fa res si li faig un dibuix mentre es pren el cafè?»; *Occisió* —thriller psicològic?—: «Puc parlar un moment amb vostè?»; *Barcelona, mapa d'ombres* —interior de família—: «Ha vingut una altra vegada a demanar-me que marxi?».

Em sembla que era Jean-Louis Barrault qui deia que les peces de teatre que comencen amb una pregunta acostumen a respondre-la al llarg de la mateixa obra. Em sembla també que ell es referia especialment al *Hamlet* de Shakespeare: «Qui hi ha?» es pregunta l'obra sobre aquella estranya presència metafísica que s'assembla al difunt rei. Saber qui o què és aquella presència segurament deu ser important per entendre l'obra. En el cas de la Lluïsa la resposta a aquestes banals preguntes ens permetrà formalitzar un món que comença i acaba en si mateix, que es resisteix a la sinopsi argumental, que formula unes relacions interhumanes desplaçades del que les convencions anomenen normalitat, on els mons sensatament establerts vigilen els mons insensats, on les persones insensates troben altres persones insensates i aquestes dubten que la seva insensatesa sigui la solució de res.

Per a la Lluïsa els personatges són reflexos de la posició de l'ésser humà en un món que els maltracta. Van començar operant en el seu teatre amb la voluntat de construir silencis; ara estan més preocupats per trobar la paraula exacta. Al principi de la seva escriptura les paraules explicaven els silencis, ara els silencis expliquen les paraules. Tot això perquè la Lluïsa ha vist que calia diversificar, fer créixer els seus personatges sense banalitzar-los des de la repetició d'uns models que ja havien donat prou de si.

El concepte de personatge teatral és un dels grans reptes de futur del teatre de la Lluïsa. Els seus personatges s'escapen de la funció de portaveu de la ideologia de l'autora; assumeixen posicions i mirades execrables a ulls de l'autora; exerceixen una violència inacceptable des de la quotidianitat vital de l'autora.

Ara fa poc, la Lluïsa ha començat a llegir Shakespeare —abans li havia fet una certa mandra—, i espera d'aquesta lectura el mateix que li va passar quan va llegir Èsquil, Sèneca o Valle-Inclán: fer un salt en aquesta necessitat de diversificar el seus personatges.

No és fàcil en una autora que escriu constantment i que exigeix a la seva escriptura una enorme honestat ideològica; una autora que sap que l'escriptura dramàtica i les convencions escèniques són molt més que un dipòsit de formulacions estètiques, són sobretot eines de representació —per tant de reconeixement— d'una realitat que no deixa de produir víctimes de tota mena.